

ÅRETS DAGSTIDNING DIGITALA MEDIER

SVENSKA DAGBLADET

Söndag 24 juni 2012

Sedan 1884 Pris mån-tor 20 kr fre-sön 30 kr

Spanska folket allt mer pressat av dåliga lån

REPORTAGET N

helg RESOR: SKÄRGÅRDSTUR

Musik putsar upp Borlänges rykte

REPORTAGET K

INTERVJU: LOA FALKMAN

Delbar, 25 år, sitter i sin sjukhussäng inne på en av Afghanistans två avdelningen för brännskadade på Istiqlal Hospital i Kabul.

FOTO: JONAS GRATZER

Kvinnor pressas till att tända eld på sig

AFGHANISTAN När 16-åriga Afshan ville skilja sig från sin misshandlande make uppmanades hon att ta livet av sig. Självbränning är ett växande fenomen i Afghanistan. På Istiqlal Hospital i Kabul finns det 100 sängar för patienter med brännskador.

Utrikes sid 16-17

”Min styvmamma hällde fotogen över mig, och sedan tittade hon på när jag själv tog en tändsticka och tände på.”

16 åriga Afshan, självbränningsoffer i Afghanistan.

Rädsla för att ta vaccin

Rädslan för biverkningar av vaccinet mot livmoderhalscancer är stor efter att Pandemrix mot svininfluensa kopplats till narkolepsi. **Nyheter sid 8-9**

FOTO: THERESE JAHNSSON

Elsa Lundén får vaccinet av skolsköterskan Annelie Lokatt på Gärdesskolan i Stockholm.

Turkisk-syrisk träta om nedskjutet plan

Utrikes sid 19

FOTO: YVONNE ASEL

”Väl vald tidpunkt för Anja att komma ut” **Sport sid 38**

Entreprenörerna fastnar i storföretagen.

KRÖNIKA

PJ Anders Linder, **Ledare sid 4-5**

7388103103006

Semester du minns

Sommarens bästa dagar.

Just nu! 750:- Duo-rabatt/bokning till Turkiet. Boka på Fritidsresor.se

Ring 0771-84 01 00 (sön-tors öppet till 21). Delbetala räntefritt med nya Blue Card. Ansök på Fritidsresor.se

Barnpriser till Turkiet fr. 1 195:-

Fritidsresor
Dagarna du minns

Fenomenet med självbränning bottnar i de afghanska kvinnornas maktlöshet. Shafiq Noori (mitten) på hjälporganisationen Hawcas härbärge i Kabul hjälper kvinnor som bränt sig själva att hitta tillbaka till livet. "De vet ofta inte vart de ska ta vägen, så vi tar hand om dem, säger hon. Till höger Delbar, en av brännskadepatienterna med sin mor på Istiqlal Hospital i Kabul.

När förtvivlan tar över

Kvinnor som tänder eld på sig själva ett växande problem i Afghanistan

” När jag till slut krävde skilsmässa ville de att jag skulle ta livet av mig.

Afshan, 16 år, som brände sig själv i Afghanistan.

KABUL Självbränning är ett växande fenomen i Afghanistan. Men skammen att prata om det blir ofta för stor för de drabbade. Det finns dock en strimma av hopp, en räddare i nöden – hjälporganisationen Hawcas.

Vägen till återhämtning har varit lång och krokig för Afshan, som vill hålla sitt riktiga namn hemligt. För tre år sedan bestämde den då 16-åriga flickan att hon ville ta ut skilsmässa från sin tio år äldre make, som hon beskriver som "helt galen".

Intill hjälporganisationen Hawcas (Humanitarian Assistance for the Women and Children of Afghanistan) härbärge där Afshan har bott de senaste tre åren, berättar hon om den där dagen när hon fick tändvätska över hela kroppen.

– Min styvmamma hällde fotogen över mig, och sedan tittade hon på när jag själv tog en tändsticka och tände på.

Afshan kommer från en liten by söder om Kabul, och hennes pappa gifte bort henne enligt traditionen inom familjen. Afshan kände inte maken före giftermålet, men snart insåg hon att allt inte stod rätt till.

– Han misshandlade mig, precis som mina styvföräldrar gjorde, och när jag till slut krävde skilsmässa ville de att jag skulle ta livet av mig, berättar Afshan.

Ansiktet klarade sig oskadat, men på stora delar av kroppen åt lågorna upp hennes hy. Skinnet slöt sig samman och gjorde att

SvD I AFGHANISTAN

Text
JOHAN AUGUSTIN

Foto
JONAS GRATZER

Afshan inte längre kunde använda sina armar, utan fick hjälp att äta och tvätta sig. Maken och styvföräldrarna har inte hört av sig, och eftersom hennes egen familj uppfattar händelsen som skamfylld, valde de att inte besöka sin dotter på sjukhuset.

Fem operationer senare ser livet emellertid ljusare ut för 19-åringen. Nu lär Afshan sig att läsa och skriva på Hawcas härbärge, och hon har en dröm:

– Först vill jag utbilda mig, och sedan vill jag gifta om mig – om jag hittar en man som är bra.

Vad krävs för att våldet mot kvinnor ska minska tror du?

– Kvinnor måste få mer att säga till om i samhället, men det kommer att ta lång tid, för fortfarande är det männen som bestämmer det mesta i Afghanistan, svarar Afshan.

Hur många unga kvinnor, och även unga män, som bränner sig själva i protest varje år i Afghanistan är det ingen som vet. De flesta lämnar aldrig sina hem. På Istiqlal Hospital i huvudstaden, som har en av landets två avdelningar för brännskador (den andra ligger i Herat, i västra Afghanistan), finns det 100 sängar som kan ta hand om patienter som har orsakat sig själva bränn-

skador, eller som fått bränsle kastat över sig.

Parviz Tarin, kirurg specialiserad på brännskador, har arbetat på sjukhuset i tio år och på avdelningen för brännskador de senaste två och ett halvt åren.

– Det känns som att självorsakade brännskador ökar över hela landet, ibland får vi in 15 fall samtidigt, men oftast ligger det runt 5–6 i månaden. Mer än hälften avlider redan efter 48 timmar. Brännskadorna ställer till för mycket skada på de inre organen.

Offer för självbränning från hela landet kommer till Istiqlal Hospital. Många överlevare väljer att inte åka tillbaka hem till sina byar: skammen, den sociala stigman är helt enkelt för stor.

I en av salarna på Istiqlal Hospital ligger åtta kvinnliga patienter, samtliga med brännskador. En läkare går mellan sängarna och delar ut smärtstillande mediciner och Delbar, som egentligen heter något annat, försöker le från det sönderbrända ansiktet. Delbar har brännskador som täcker ansiktet och stora delar av kroppen. Hon vill inte prata utan drar slöjan tätt intill ansiktet.

– Det sägs att det var en gasolycka vid spisen i hemmet, men samtidigt har hon berättat att hennes man tvingar henne till att

Fokus på kvinnors rättigheter

Hjälporganisationen Hawca (Humanitarian Assistance for the Women and Children of Afghanistan) bildades 1999 av en grupp unga kvinnor och män som ville hjälpa människor som led av krig och orättvisor.

Hawca har tre center i landet samt ett härbärge i Kabul. Hawcas fokus ligger på kvinnor och barns sociala rättigheter – och deras involvering i återuppbyggnaden av Afghanistan.

Hawcas donatorer består av till exempel: Action Aid Afghanistan, UN Women och US-AID.

skaffa fler barn, trots att hon inte vill ha fler, berättar Parviz Tarin.

Delbar, som är 25 år, har redan sex barn och är gravid med sitt sjunde, och Parviz Tarin tror att det rör sig om ett typiskt fall av självbränning, där utgången denna gång ser positiv ut.

– Vi har en kvinna som ser ut att överleva, avslutar Parviz.

Fenomenet med självförvållade brännskador i Afghanistan handlar delvis om att billigt fotogenbränsle är så lättillgängligt. När kvinnor, och i vissa fall även män, inte längre ser någon väg ut från sina familjers eller makars tvång, är självantändning ibland en väg ut ur eländet.

De som överlever och inte kan återvända hem hamnar ofta på Hawcas härbärge. Shafiq Noori har arbetat som koordinatör för Hawca de senaste fem åren. Hon hjälper kvinnor som har bränt sig själva att hitta tillbaka till livet.

– De vet ofta inte vart de ska ta vägen, så vi tar hand om dem, säger Shafiq Noori.

Afghanistans regering har nyligen inlett en kampanj som ska försöka få bukt med problemet. Men det är ett trevande i mörker, menar Shafiq Noori.

– De visar reklam på tv som berättar om problemet, men vad hjälper det när de regeringsanställda bara springer omkring på workshops och har det bra med sina höga löner?

☉ Vad gäller saken?

De flesta av de som bränner sig själva är unga kvinnor mellan 13 och 30 år, ett av tio offer är unga män. I de flesta fallen av självbränning är orsaken våld inom familjen där offret blivit misshandlat av sin make och dennes familj.

Om patienten har upp till 55 procents brännskador finns möjligheten till vård på sjukhus, men högre procentsats än så leder ofta till döden.

Anledningen till att Herat-provinsen och de

västra provinserna har de högsta siffrorna av självbränning i landet är närheten till Iran, där självbränning är utbrett, och afghanska flyktingar som har varit i Iran och sedan kommer hem tar med sig seden tillbaka.

Trots att mycket har gjorts för landets kvinnor sedan talibanernas fall 2001, är 80 procent av äktenskapen fortfarande påtvingade där majoriteten av flickorna är under 16 år.

JOHAN AUGUSTIN

80

procent av äktenskapen i Afghanistan är fortfarande enligt traditionen arrangerade av familjen. Majoriteten av flickorna som ofta tvingas gifta sig är under 16 år.

16 åriga Afshan såg till sist ingen annan utväg än självbränning när hon nekades skilsmässa från den man som hennes pappa hade gift bort henne med enligt traditionen inom familjen. "Min stymamma hällde fotogen över mig, och sedan tittade hon på när jag själv tog en tändsticka och tände på", säger hon.